

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Qu. II. In quo sensu dicatur Trinitas præstantior essentia, divinitate, et
bonitate?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

QVÆSTIO I.

Quomodo possit intelligi caligo, quæ sit divina? & quomodo hoc pertineat ad Theologiam mysticam?

Ratio dubitandi est, quia DEVS lux est, & tenebra in eo non sunt ulla. Joan. Epist. 1. cap. 1. Sed caligo est privatio lucis; ergo si caligo est, nequit esse divina, vel si divina, nequit esse caligo.

Dicendum tamen est, optime appellari divinam illam, quam Dionysius caliginem vocat. Quia ut ipsemet explicat Epistola 1. ad Cajum, hæc caligo non dicitur talis per privationem lucis, sed per excessum & excellentiam omnis cognitionis. Itaque eo ipso quod DEVS sit lux excedens omnem cognitionem, est nobis inaccessibleis, & quo magis lucens est in se, eo magis in eo caligant oculi nostri; unde illa ignorantia, quæ in nobis oritur, est in nobis caligo, & ipsamet divina lux, quæ est ratio illius potest causaliter dici caligo: sicut sol potest dici caligo oculi nostris, qui in eo caligant, non propter defectum luminis solis, sed propter excessum ejus respectu potentie visive improporionate.

Per quod patet ad rationem dubitandi; respondetur enim distinguendo minorem, caligo formaliter dicta, quæ est ex defectu, & carentia, concedo: caligo, quasi causaliter dicta, seu quæ est per excessum, nego: caligo enim, quæ est talis per defectum, & carentiam lucis, est in se propterea, & quasi formaliter caligo: illa vero, quæ est talis per excessum lucis, solum dicitur caligo, quasi causaliter, ex eo, quod in nobis causas caliginem, seu est ratio eorum non possit videri; nec cognosci a nobis.

Quomodo autem ista caligo pertineat ad Theologiam mysticam, igitur supra agendo de tribus gradibus hujus contemplationis. Habet autem se caligo ad illam, sicut modus contemplationis essentialiter ipsam constituentem, & distinctam ab aliis contemplationibus. Nam ingredi, seu intrare caliginem (sumpto exemplo à materialibus) est paulatim abire ad obscuritatem, & à minori ad maiorem obscuritatem progredi: hoc autem fit ab intellectu, dum incipit contemplationem mysticæ Theologiæ, qui proinde est primus gradus hujus contemplationis. Cum autem jam ingressus caliginem, eam quasi inhabitat, & frequenter assistit DEO in obscurissima contemplatione, dicitur secundus gradus. Ex quo & experientia voluntatis unitæ in unione fructiva resultat tertius, ut ibi retigimus. Quomodo vero isti tres gradus mysticæ Theologiæ exercentur juxta doctrinam D. Dionysii, ex ipsamet doctrina & questionibus ad illam exenandis patebit.

QVÆSTIO II.

In quo sensu dicatur Trinitas præstantior essentia, divinitas, & bonitas: seu supernaturalis, & supraquam divina, & bonas

Ratio dubitandi est; quia Trinitas est ipsamet essentia, divinitas, & bonitas divina, & non potest illam excedere. Deinde si nomen supernaturalis, à Ies. Oper. Tom. II.

turalis sumatur respectu naturæ creatæ, frivolum esse appellare DEUM, vel Trinitatem supernaturalem, cum hoc si. nouissimum, nec datur alia Trinitas naturalis, si ut in eo esset hominem appellare naturalem: si autem dicatur supernaturalis respectu naturæ divinæ, est eadem difficultas, quam diximus de divinitate, & essentia divinæ, & eadem difficultas permanet in lectione, in qua loco præstantioris divinitatis, & bonitatis, dicitur supraquam divina, & supraquam bona.

Nec consistit omnino difficultas per id, quod additur in paraphrasi, scilicet, prout à nobis concipiuntur, vel prout in creaturis resplendent, quia Trinitas cognoscitur à nobis per fidem, & similiter ejus essentia & bonitas, & quod per fidem cognoscitur, non potest esse aliter ac est in se. Quod autem in creatoris resplendet, & invenitur, non debet dici divinitas; ergo prædictæ loquutiones non sunt admittendæ.

Pro solutione notandum est primo, cum communiori sententia, naturale & supernaturale dici à natura, non prout natura significat omnem essentiam, alias DEUS, qui est substantia supernaturalis, esset propria suam essentiam: nec prout natura significat solum principium intrinsecum motus physici, alias Angelus, qui est superior ad elementale physicum, esset substantia supernaturalis: solum ergo sumitur, prout natura significat substantiam, quæ potest agere & pati, seu esse principium alicujus mutationis intrinsecæ: quomodo omnis, & sola substantia creatæ, vel creabilis, sive sit materialis, sive spiritualis, dicitur naturalis, & sola substantia divina dicitur supernaturalis, quia sola substantia divina est supra omnem substantiam creatam vel creabilem. Ratio est, quia supernaturalis aliter dicitur de accidentibus, aliter de substantiis: accidentia enim cum ordinem ad subjectum, dicantur supernaturalia per ordinem ad ipsum, nimirum quatenus sunt talis naturæ & conditionis, quæ nulli subjecto, seu substantiæ creatæ, vel creabili debeantur. Substantia vero cum non dicatur ordinem ad subjectum, solum potest dici supernaturalis per hoc, quod sit supra substantiam naturalem; qualis est omnis creatæ, vel creabilis.

Notandum est secundo, perfectiones, quas cognoscimus de DEO in hac vita, sive sit per lumen naturale, sive per lumen fidei, semper esse per speciem creaturæ, ac proinde ad modum creaturæ perfectionum, & limitato modo, quo modo creature non possunt DEO competere, ut est in scripto, ut nobis co-
sape docet D. Dionysius, & maxime cap. 4. & 5. gnoscamus libri.

Notandum est tertio, Divinitatem licet formaliter & essentialiter dicatur de solo DEO, participialiter etiam dici de dono gratiæ, ut explicat qualiter idem sanctus Dionysius in Epistola 2. ad Cajum monachum de Deo, etiam in quo sensu justè dicuntur Dui, Psal. 81. v. 6. & qualiter de

Dicendum est, Trinitatem in præsentia appellari à Dionysio supernaturalem, non solum respectu naturæ creatæ, sed etiam respectu naturæ divinæ, am prout à nobis concipitur, quam prout nobis communicatur; & idem dicendum est de epitheto supraquam bona, & supraquam divina. Seu (quod idem est) ut legit Perionius: Præstantior essentia, divinitas & bonitas, scilicet, prout à nobis concipiuntur, & prout nobis communicantur.

Probat, quia eadem est ratio de natura divinitatis.

Re 3

na,

na, ac de essentia divina, & bonitate: sed dicit, Trinitatem esse supra essentiam, & bonitatem divinam, prout à nobis concipiuntur, & prout nobis communicantur; ergo in eodem sensu potest dici supra naturam divinam, seu supernaturalem, & non est cur solum talis dicatur respectu naturæ creatæ. Consequentia patet à paritate rationis. Minor constat ex secundo, & tertio prænotato; suppositio ex primo prænotato, super naturale idem esse, ac supra naturam.

Obiectio.

Dices, ex eodem primo prænotato, supernaturale non dici à natura, ut significat essentiam, aliàs DEUS esset supra suam essentiam: ergo in præsentis non debet Trinitas dici supernaturalis, ut est supra naturam, vel essentiam divinam.

Solutio.

Respondetur negando consequentiam in sensu explicato. Quia licet super naturale absolute loquendo non dicatur à natura, prout significat essentiam propter prædictum inconvenientem: loquendo verò de natura vel essentia non absolute, sed prout à nobis concipitur, vel nobis communicatur, nullum sequitur inconveniens: nec est cur magis in hoc sensu dicatur superessentialis, seu supra essentiam, & non dicatur supernaturalis seu supra naturam in eodem sensu, semper enim præsumendum est, non variari sensum sub eadem clausula.

Rationem autem cur S. Dionysius his terminis sæpe utatur, affert D. Thomas in præfatione ad *Commentaria libri de divinis nominibus*, dicens: *Dionysium plerumque uti stylo & modo loquendi Platonico* (sic est quia ante Christianismum horum Philosophorum proficeretur scholam) sicut enim Platonici ponebant species rerum separatam, v.g. hominem, in quo nihil esset, nisi quod pertinet ad essentiam humanam; unde hominem separatim appellabant per se hominem, alios autem homines per participationem, ac proinde quod homo separatim esset supra omnes homines. Similiter ponebant unum primum, quod sit essentia bonitatis, unitatis, & esse (quod nos dicimus DEUM) & quod omnia alia sint entia, & bona, & una per derivationem ab illo, quod proinde est principale bonum, & superbonum, supra bonitatem, essentiam, & substantiam; & sicut primum dictum de speciebus separatim est summum hoc secundum dictum de DEO est verissimum, & consonum fidei. Unde (inquit D. Thomas) Dionysius DEUM nominat, quandoque ipsum quidem bonum, aut superbonum, aut principale bonum, aut bonitatem omnis boni. Et similiter nominat ipsum supervitam supersubstantiam, & ipsam Deitatem Thearchicam, id est, principalem Deitatem, quia etiam in quibusdam creaturis recipitur nomen Deitatis secundum quamdam participationem.

Solvuntur argumenta in principio quaest. proposita.

Ex quibus ad rationem dubitandi respondetur, Trinitatem esse ipsammet essentiam, divinitatem & bonitatem divinam, prout essentia, divinitas, & bonitas sunt in se, non verò prout à nobis concipiuntur, vel à nobis participantur. Deinde ad id, quod opponitur de supernaturalitate, dicimus non esse fivolum sic appellare Trinitatem non per ordinem solum ad naturam creatam, sed etiam per ordinem ad divinam, modo dicto. Imo sic fuit convenientissimum statim in principio hujus libri sic appellare Trinitatem. Nam (ut inquit Pachymera in sua paraphrasi ad hunc librum) dum Dionysius agere institueret de mystica Theologia, hanc ipsam præcationem mystice etiam composuit: non enim dicit, quid sit Trinitas,

sed quibus est superior, cum sit proprium huius Theologiæ cognoscere DEUM esse supra omnia, quæ mens intelligit.

Tandem ad id, quod additur contra principalem solutionem, respondetur, Trinitatem, Divinitatem, & bonitatem DEI cognosci quidem à fide quoad an est, non tamen quoad quid est, nisi confale, & per speculum in ænigmate: cognoscit etiam DEUM non esse in se, sicut à nobis ænigmatically per creaturas cognoscitur. Ad illud de Divinitate in creaturis dicendum non esse eam in illis formaliter & essentialiter, sicut est in DEO, sed per participationem, ut diximus notabili resolutione.

QVAESTIO III.

Quodnam sit fastigium mysticorum Scriptorum, seu oraculorum plusquam indemonstrabile, &c.

Oraculum idem est, quod divina responsio, unde etiam sumitur pro templo, & pro prophetia: oratio, in quo responsa dabantur: item pro somnio, in quo aliquid denuntiatur, item pro aliqua insigni sententia, &c. de quibus vide Beyerlinck in *theatro vitæ humanæ*, & Calepinum verbo *Oraculum*. Unde quicquid à DEO revelatum est, potest dici Oraculum obiectivè, tanquam obiectum revelationis, quæ est formaliter oraculum.

Sic ergo Concl. sio, fastigium, seu apex oraculorum mysticorum sunt mysteria divina revelata, ut cadunt sub obiectum Theologiæ mysticæ. Probatur, quia S. Dionysius postulat auxilium divinum ad doctrinam tradendam de mystica Theologia, quæ est materia hujus libri, ac proinde ad ejus obiectum proponendum, quæ sunt mysteria divina cognita in caligine. Unde et vocat *mystica*, & ideo hoc dicitur apex seu fastigium summum illorum; quia sic proponuntur ad contemplandum altissimo, & supremo modo possibili in hac vita. Et dicitur *plusquam indemonstrabile*, quia non solum est indemonstrabile, sed nec etiam cognoscibile in hac vita, ut in se est, & hoc modo proponitur.

Dicitur etiam *plusquam lucens*, quia in ipsamet rationis naturalis cæcitate & inutilitate fidei, vel donorum Spiritus sancti majori certitudine, quàm si demonstratione naturali cognoscere, imo etiam aliquando majori claritate saltem in æstante, & quoad an est. Ex quo sequitur, mysticam ipsam Theologiam, per quam ad hoc fastigium contemplandum erigimur, esse summam & supremam contemplationem mysticorum DEI.

Si obijcias, D. Dionysius loquitur hic præcipue de cognitione DEI in caligine, ut patet ex multis capitulis, & ex contextu; sed hæc non est suprema contemplatio, siquidem datur ultimus gradus Theologiæ mysticæ, qui excedit alios: ergo non bene dicitur suprema contemplatio. Respondetur, hanc contemplationem in caligine suam habere extensionem, & licet principali et tribuatur secundo gradui Theologiæ mysticæ infusæ, adhuc invenitur in tertio, & supremo gradu, qui, licet sit clarissimus quoad cognitionem DEI quia est, vel quoad an est, semper manet obcurus in cognitione DEI quid est. D. autem Dionysius vocat hanc contemplationem mysticæ Theologiæ respectu aliarum contemplationum, non